

Kooperatív tanulási technikák

A tudás a tapasztalat lánya.

Leonardo da Vinci

A *kooperatív tanulási forma* a tanulók kiscsoportos tevékenységén alapszik. Szerepet játszik a tanulók intellektuális képességeinek, valamint a szociális- és együttműködési képességeinek kialakulásában és fejlődésében.

A konstruktív tanulási elméletre épül, vagyis az ismeretek elsajátítása nem befogadó, hanem alkotó módon történik.

A kooperáció *nem* azt jelenti, hogy a tanulók csoportokba rendeződnek, és a saját feladatukkal foglalkoznak. A hangsúly a közös munkán, az együttműködésen van.

A szociális készségek területén képzetlen tanulók nem tudnak közösen együttműködni. Meg kell nekik tanítani azokat a technikákat, melyek az együttműködéshez szükségesek.

A csoportok általában heterogének. A gyengébben teljesítő tanulók esélyt kapnak, hogy ne maradjanak le, a jobb képességűek tanítva tanulhatnak, így tudásuk mélyebbé válik.

Mivel a tanulás tevékenységhez kötődik, a motiváció erős.

A diákok megtanulják, hogyan viszonyuljanak egymáshoz. Ez növeli önbizalmukat, erősíti kritikai érzéküket, elősegíti a szocializációt.

A kooperativitás alapelvei

Párhuzamos interakciók

Az együttműködés során egyidejű interakciók zajlanak.

Az egy főre jutó aktív idő sokszorosára nőhet pl. párhuzamos óravezetést alkalmazunk, a tanulók párokban dolgoznak, az osztály fele egyszerre beszélhet.

Egyéni felelősség

Az értékelés egyéni haladási ütem szerint történik. A csoport munkáját az egyéni teljesítmény alapján kell értékelni.

Építő egymásrautaltság

Az egyének vagy csoportok fejlődése szorosan összefügg egymással.

A feladatok eszközök, célok stb. szükségessé teszi az egymásra utaltságot, egymás tudásának, munkájának kiegészítését.

A csoport tagjai érdekeltek egymás sikerében.

Egyenlő részvétel

Akkor lehet egyenlő részvételt biztosítani, ha a munka megosztása differenciálással párosul. A különböző nehézségi fokozatok, szintek közül a legmegfelelőbbet kapja minden gyerek.

Ha az alapelvek közül bármelyik nem valósul meg, akkor csak *csoportmunkáról* beszélünk.

A hagyományos és a kooperatív csoportmunka közötti különbségek

Hagyományos csoportmunka

Nincs függés a csoporton belül.

Nincs egyéni felelősség.

Kooperatív tanulási csoport

Pozitív függés van a csoporton belül.

Egyéni felelősség.

A hagyományos és a kooperatív csoportmunka közötti különbségek

Hagyományos csoportmunka

Homogén csoport.

Kiválasztott csoportvezető irányít.

A feladatmegoldás áll a középpontban.

A szociális kompetencia nem hangsúlyos.

A tanár nem avatkozik bele a csoport munkájába.

Nincs önértékelés, a tanulási folyamat reflektálása és értékelése a csoport feladata.

(Johnson–Johnson 1994).

Kooperatív tanulási csoport

Heterogén vagy homogén csoport.

Közös tanulásirányítás a csoporton belül.

A feladatmegoldás és a csoporttagok egymással való kapcsolata egyformán fontos.

Fontos a szociális kompetencia fejlesztése.

A tanár figyelemmel kíséri a csoport munkáját és szükség esetén segít, irányít

Az önértékelés és a tanulási folyamat értékelése a csoport feladata.

Módszerbank

Csoportkialakítás módszerei

Keresed a párját

Csoportok kialakítására alkalmas játékos módszer.

Egy képet 2-4 részre vágunk (ahányan lesznek a csoportban). Annyi képet vágunk fel, ahány csoportot szeretnénk. A képdarabok szétosztása után mindenki megkeresi az összeilleszthető részeket. Így kialakulnak a csoportok. Az összetartozás lehet véletlenszerű, de irányított is. A képek témája utalhat az elkövetkezendő feladatra is.

Útlevel módszer

Saját magunkról készítünk rajzos-szöveges „útlevelet”. Alakuló közösségeknél érdemes használni.

Útlevelet használhatunk a bevést segítő feladatoknál is (pl. történelmi, földrajzi, természetismereti stb. tananyag).

Az útleveleket lehet cserélni a csoportok között, pl. ha rendszerező feladatnál szeretnénk felhasználni az ismereteket.

Osztálykalendárium

Az összetartozást erősítő módszer.

Gyűjtsük össze a diákok fontos napjait. Ezek nem feltétlenül a születésnapok pl. ezen a napon kaptam a cicámat, kibékültem a barátommal stb. Mindeninek legyenek ünneppnapjai! A bejelölt napokról folyamatosan megemlékezünk. Keressük meg az ünneplésre való alkalmakat. Az ünneplés közösségépítő hatású.

Kettős kör módszer

Csoportépítésre alkalmas módszer. Egyben memória és figyelemfejlesztő is.

A diákok egy külső és egy belső körbe állnak. Szembefordulnak egymással, majd körbesétálnak. Megállás után néhány információt közölnek magukról a velük éppen szemben álló társukkal (pl. név, születési dátum, kedvenc könyv stb.).

A játék végén kiderül, hogy kinek hány adatot sikerült megjegyezni.

Új ismeretek elsajátítását és a bevést segítő módszerek

Mozaik módszer

A tanítva tanulás tipikus példája.

A csoport minden tagja kap egy témát, amit megtanul, elsajátít (olvasás, jegyzetelés, feladatmegoldás).

A következő körben megtanítják egymásnak a már elsajátított ismereteket (magyarázat, ismertetés, vázlatírás feladatok).

A módszer olyan tananyagoknál használható, amelyek több egységre bonthatók, és nem épülnek egymásra.

Minden csoporttag tudásának hasznosulni kell.

Szakértői mozaik

Több csoport munkáját hangolja össze.

A, B, C, D jeleket kapnak a csoporttagok. Az új ismeretet tartalmazó szöveget négy részre osztjuk. A csoport minden tagja más szövegrészt kap. Egyénileg elolvassák, tanulmányozzák a szöveget. Majd az azonos betűjelűek összeülnek, megbeszélik a tananyagot, közös vázlatot készítenek. Ezután mindenki visszamegy a csoportjába, és megtanítja a saját feldolgozott anyagát.

Tudós és írnok módszer

A módszer az új készségek begyakorlására használható.

A diákok párban ülnek egy feladatlappal. Az első feladatnál a pár egyik tagja (tudós) megmondja a párjának (írnok), hogy pontosan mit írjon. Az írnok segíthet, ha kell. A következő feladatnál szerepet cserélnek, most az írnok lesz a tudós.

Gömb (Gondolkodás – Ötletcsere – Megbeszélés

Felépítésében hasonló a „**Gondolkozz, beszélj meg párban, kupactanács**” módszerhez.

A tanulók először önállóan végiggondolják a feladatot, értelmezik, utána páronként megbeszélik. Figyelembe veszik egymás véleményét, kicserélik gondolataikat.

A párok később elmondják elképzeléseiket a csoport vagy osztály többi tagjának.

Ez a módszer fejleszti a kommunikációs- és kompromisszumkésztséget, megmutatja a többféle módon történő megközelítés fontosságát.

Páros szövegfeldolgozás

A csoportok párokban dolgoznak. Mindenki ugyanazt a szöveget kapja. A feldolgozandó szöveget A és B részre osztjuk.

Mindketten elolvassák az A részt, majd egyikük elmondja a párjának az olvasottak tartalmát, lényegét, a másik kiegészíti, kijavítja.

Utána következik a B rész, amit fordított sorrendben dolgoznak fel.

Kétpár módszer

A csoport tagjai párokba rendeződnek. A feladatokat párosan oldják meg, majd megoldásaikat összevetik a másik páros megoldásával, megvitatják, módosítanak, javítanak. A páros munka a közös véleményalkotással zárul.

A módszer fejleszti az érvelést, a beszédkészséget és a kompromisszumkésztséget.

Kérdezőórsó

Milton-kapocs segítségével egy kivágott körbe nyilat illesztünk. A kört szeletekre osztjuk, mindegyikbe írunk egy kérdést.

Feladat: azzal a kérdőszóval kell kérdést feltenni, amire a nyíl mutat.

Témának adhatunk történelmi eseményt, irodalmi művet, élethelyzetet stb.

Az egyik diák kérdez, a másik válaszol. Forgóban lehet játszani.

A bevésést, és a fogalmazási készség fejlődését segíti ez a módszer.

Dobj egy kérdést!

Akkor használjuk, amikor valamit be szeretnénk gyakorolni.

Rövid kérdésre, rövid legyen a válasz.

pl. szorzótábla, ország-főváros, idegen szó-magyar, ellentétes szópárok stb.

A gyerekek papírgolyót gyúrnak, amit egymásnak dobálnak a csoporton belül, miközben a kérdéseiket felteszik. Aki elkapja a golyót válaszol, majd egy új kérdéssel tovább passzolja a golyót.

Indián beszélgetés

Csoportos megbeszéléseken használatos módszer.

Az ötletet az adta, hogy a fiatal indiánok mindig elismételték az előttük szóló idősök gondolatait. Aki hozzászól, először elismétli az előtte szóló gondolatait, majd ezután ismerteti a sajátját. A csoportok végül ismertetik kialakított véleményüket. Segíti a fogalmazási készség, a figyelem és a lényegkiemelés fejlődését.

Csoportmegoldás módszer

Megkezdett mondatot kell minden csoporttagnak befejezni írásban.

A leírt mondatokat összevetik, majd közösen létrehoznak egy új mondatot, ami minden csoporttag gondolatát tartalmazza. A kész mondatokat a csoportok felolvassák, megvitatják. Bármilyen kifejtést, egyéni véleményt tartalmazó feladatnál alkalmazható.

Rajzold le, amit mondok

Társas kapcsolatok fejlesztésére, a szóbeli kifejezés javítására, fantázia fejlesztésére használható módszer.

Lényege: a tanulóknak azt kell lerajzolni, amit a társa elmond.

Az elkészült rajz mutatja, hogy méretek megadása elmaradt.

Rajzolás párban

Mindenki kap egy rajzlapot, mit egymás mellé tesznek. Úgy kell a rajzot készíteni, hogy annak egyik fele az egyik, másik fele a másik rajzlapra essen. Akkor jó igazán, ha az alkotás egynek tűnik. A munka során állandó egyeztetésre van szükség (szín, téma, harmónia stb.)

Pl. ház, kert egyik fele az egyik, másik fele a másik papíron van.

Firka

Rajzolás kerekasztal módszerrel. Mindenki csak egy vonalat rajzolhat, folytatva az előzőt. Sokszor egészen más rajz alakul ki, mint amit elképzeltünk. Fejleszti a fantáziát és az együttműködő képességet.

Tedd, amit mondok!

A pár tagjai háttal ülnek egymásnak. Ugyanolyan készletet kapnak (kockák, legó, logikai készlet stb.) Mindegyik készít egy építményt. Pontos írásbeli utasítási alapján a társának is ki kell raknia ugyanazt az alakzatot.

(Az elkészült és az eredeti munka összehasonlításánál jól látszik a különbség, ami a pontatlan megfogalmazásra utal.)

Másik variáció:

A párok egymásnak háttal ülnek, nem látják egymást, de beszélgetnek. Kis különbségeket rejtő kártyákat kapnak. A beszélgetés alapján kell megtalálniuk az eltéréseket.

Add tovább a mozdulatot! (Trópusi eső)

A csoporttagok körben állnak vagy ülnek. Az egyik tag mutat egy mozdulatot, a többiek sorban leutánozzák. Egyszerre több mozdulatsor is indítható. Fejleszti a megfigyelő- és utánozó képességet. (Nem utolsó sorban jó hangulatot, mulatságos helyzeteket teremt.)

Villámkártya módszer

Sokféle változata lehetséges. A bevésést segíti játékos gyakorlás formájában.

1. változat

A csoporttagok kártyákat készítenek. Egyik oldalon a fogalom, másik oldalon a definíció

szerepel. (A fogalom–definíció párosításon kívül mást is alkalmazhatunk, pl. kérdés–válasz, kép–szöveg stb.). A helyes megoldást segíthetjük tankönyvvel, lexikonnal, internetes keresőprogramok használatával, szemelvényekkel stb.

A megoldásokat ajánlatos ellenőrizni.

A csoporttagok egymásnak mutatják a kártyákat, a választ ellenőrzik a hátoldalon.

Ezután a párok kártyát cserélnek. A cél, hogy mindenki ismerje a fogalmak definícióit.

2. változat

A csoport tagjai kártyákat kapnak. A kártyák egyik részén fogalmak, másik részén definíciók (vagy más bevésendő információk) vannak. A csoport tagjai megkeresik az összetartozó kártyákat, majd összeragasztják őket. Ezek után következik a páronkénti gyakorlás.

3. változat

A csoport tagjai asszociációs kártyákat készítenek. A kártya egyik oldalán egy mondat vagy megállapítás szerepel, másik oldalán a fogalom, amelyre asszociálhatunk. A bevésés a kész kártyákkal folyik.

A tanulás lépései

1. A pár egyik tagja felolvassa a fogalmat, majd a választ, utána visszakérdezi.
2. A kérdező megmutatja a kártyát, és felteszi a kérdést, utána társának kell válaszolnia. Rossz válasznál a társa segít.
3. A kérdező nem mutatja meg a kártyát, csak a kérdést olvassa fel, és a társa válaszol.

Szóháló módszer

Minden csoporttag különböző színű tollat kap. A csomagolópapír közepére felírjuk a témát/fogalmat. A diákok kerekasztal vagy ablak módszerrel összegyűjtik a fontos, lényeges kifejezéseket, szavakat. (A színek mutatják az egyéni aktív munkát, tanári irányítással lehet a munkamegosztást értékelni.)

Egyik variációban az összetartozó kifejezéseket kell megtalálni és egy vonallal összekötni.

Másik variáció a **csoportszóháló**. A kész papírokat falra rögzítjük, a csoportok bemutatják egymásnak munkájukat. Lehet javítani, értékelni, kibővíteni.

A módszer segíti a lényegkiemelő képesség és a kommunikáció fejlődését.

Sorba rendezés – egydimenziós rejtvények

A csoportok egy „képregény” darabjait kapják meg egy borítékban. Képes felükkel lefelé fordítva az asztal közepére teszik. Sorban mindenki húz egy képet, és összeillesztik a képeket.

Sorba rendezés – kétdimenziós rejtvények

Egy képet sok darabra vágunk. A kép darabjait véletlenszerűen felragasztjuk egy lapra. Ezt lemásoljuk annyi példányban, ahány csoport van.

A csoportok felvágják a lapot a képtörésekre, és összeillesztik a részeket.

Három megy, egy marad módszer

Csoportmegbeszéléssel, színes korongok használatával a diákok feldolgoznak egy témát.

Egymás tudását ellenőrzik. Ezután hárman a csoportból helyet cserélnek egy másik csoport három tagjával. A helyben maradó diák ismerteti a csoport megoldását, véleményét a „vendégekkel”. Utána mindenki visszamegy a helyére, és elemzik a hallottakat.

A módszer a kommunikáció fejlesztésére alkalmas, elsősorban a helyben maradó diák szempontjából.

Egy megy, három marad

A módszer az előzőhöz hasonló. Csoportmegbeszéléssel, színes korongok használatával feldolgoznak egy témát. Csoportonként egy-egy tanuló helyet cserél egy másik csoport egy tagjával, megismerkednek a másik csoport megoldásaival. Visszatérve beszámolnak tapasztalataikról.

A fejlesztés itt elsősorban arra az egy személyre irányul, aki a másik csoporthoz megy. Természetesen eközben a többiek kommunikációs képessége is fejlődik.

A Jigsaw-módszer

A módszer a kooperatív tanulási formák egyik alapmódszere. Több változata is van, de mindegyik a „tanítva tanulás” elvére épül. A tanulócsoportok mindegyike egy résztema „szakértőjévé” képezi ki magát, a majd a gyakorlat második részében továbbadja ezt a tudását a többieknek. A módszer nagy előnye, hogy minden résztvevő egyszerre tölti be a tanuló és a tanító szerepét.

Ismétlő-rendszerező módszerek

Ötletroham

A módszer csoporton belüli ötletek összegyűjtésére szolgál. Mindenki elmondhatja gondolatát, véleményét. A felvetett problémára szabadon lehet asszociálni.

Az ötleteket írásban rögzítik, majd következik a lényeges gondolatok kiemelése, megbeszélése. A szélsőséges ötletekből végső megoldás lesz.

A módszer fejleszti az asszociációs képességet, bővíti az ismereteket.

Szóforgó

Kifejezések, fogalmak összegyűjtésére, irányított kommunikációra alkalmas módszer.

A csoporttagok egymás után, előre megállapodott sorrendben mondják a szavakat, fogalmakat, tulajdonságokat az adott témában.

Egyszerre egy érvet, szót, kifejezést, gondolatot stb. mondhatnak. Így mindenki sorra kerül, nem alakul ki dominancia a csoportban

Páros szóforgó

A párok egymás felé fordulnak és felváltva sorolják a kifejezéseket, szavakat, gondolataikat.

Páros beszélő

Akkor alkalmazzuk, ha nem a felsorolás, fogalomgyűjtés a célunk, hanem szeretnénk mélyebben elgondolkoztatni a gyerekeket.

A párok egymás felé fordulnak és meghatározott ideig kb. 1 percig beszélnek az adott témáról.

Ezalatt a partner figyel, nem szakítják félbe egymást.

Ezzel a módszerrel a fogalmazási készség fejlesztésén túl fejlődik az egymásra figyelés képessége.

Csoportszóforgó

A csoportok a szóforgó szabályai szerint beszámolnak az adott feladatról, kérdésről.

A diákok olyan szociális készségeiket is fejlesztik a szóforgó és a páros beszélő segítségével, amelyeket a hagyományos tanórán nem biztos, hogy el tudnának sajátítani. Megtanulják, hogy meghallgassák és tiszteljék egymást.

Mivel mindenki hozzászólhat, nem csak a jól teljesítők, az óra metakommunikációs üzenete az, hogy mindenkinek a hozzászólása értékes és egyedi, nem csak a jól teljesítőké.

Kerekasztal módszer

Információgyűjtés írásban a szóforgó szabályai szerint.

Lehet gyűjteni szavakat megadott szempont, téma alapján, számokat, szabályokat stb.

A tempót szabályozhatjuk pl. passzolás, adott idő stb.

Nehezítés: ha több papír megy körbe hasonló, esetleg más feladattal.

Beszámoló forgóban

Rendszerező módszer, egy-egy téma befejezésekor használatos.

Minden csoport kap egy csomagolópapírt különböző (esetleg ugyanazzal) a témával.

A csoportok (egyszínű tollal dolgoznak) a témához kapcsolódó szavakat, kifejezéseket írnak 1-3 percig. Adott jelre egy másik papírhoz mennek. Meghatározott idejük -pár perc- van arra, hogy elolvassák és kiegészítsék az ott szereplő szavakat, gondolatokat. Ha valamit nem értenek, megkérdőjelezik.

Ez addig folytatódik, míg vissza nem érnek, a saját papírjukhoz.

Megbeszélik a javításokat, kiegészítéseket, kérdőjeleket.

Ezután minden témáról külön értekeznek. A színek alapján jól követhető a csoportmunka.

Többen a táblánál

Csoportonként egy-egy diák időnként felírja a táblára a csoport lényeges gondolatait. A többiek közben tovább dolgoznak.

Ablak (Strukturált rendezés)

Ismeretek rendszerezésére, összefoglalására használatos módszer.

Többféle variációja lehetséges.

Egy lap közepére rajzolunk egy négyzetet.

A négyzet csúcsait összekötjük a lap sarkaival (lehet forgóban is). A középső négyzetbe kerül a csoportosítás témája (kérdés, kép, meghatározás stb.).

A vonalakkal határolt négy részben a csoporttagok egyszerre dolgoznak a téma részterületein.

Másik variáció: mindenki ugyanazon a témán dolgozik. Így jól segíthetjük az ismeretek rendszerezését, bevésését, begyakorlását.

Harmadik variáció:

az egyes részeket megszámozzuk

(1, 2, 3, 4, a középső rész üresen marad).

A megfelelő számmal ellátott részbe jegyzi fel a csoport azt a véleményt, dolgot, tényt, tulajdonságot, amit 1, 2, 3, illetve 4 csoporttag gondol.

A középső részbe a konszenzussal hozott csoportvélemény kerül.

Bármely tantárgy keretében használhatjuk.

Csoportinterjú

Adott helyzetről a csoportok négy szerep szerint beszámolnak. (Pl. irodalmi mű: Pál utcai fiúk,) vagy fiktív konfliktushelyzeteket is eljátszhatunk szerepek szerint.

A csoportokból az azonos szerepeket eljátszók új csoportokat alkotnak, majd bemutatják egymásnak a „monológokat”.

Visszatérve a saját csoporthoz, mindenki beszámol.

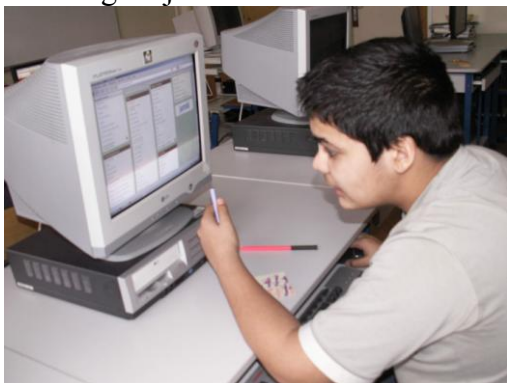
Másik változata: a csoport minden tagja kérdéseket tesz fel a csoport minden tagjának. A módszer fejleszti a lényegkiemelést és a kommunikációs képességet.

Kollázskocka módszer

Vizuálisan jeleníti meg az ismereteket, amelyek bővíthetők, korrigálhatóak, többször felhasználhatóak pl. ismétlésnél, összefoglalásnál.

Papírszalagból kockát készítünk (vagy kész kockát használunk). A megfelelő méretű papírlapot információt rögzítő képekből, szavakból összeállított kollázssal töltjük be. Ha kész, felragasztjuk a kocka lapjaira.

A kollázskocka lehet sajátmagunk bemutatásának eszköze vagy egy téma logikai egységeinek összefoglalója is.

(Felső tagozatos tanulók internet használatával kidolgozták a „Hungarikumok” témát. Kollázskockát készítettek, majd, mozaik módszerrel megtanították egymásnak az anyagot.)

Feladatküldés, feladatcsere

Mindenki kidolgoz egy kérdést, amit felír egy kártyára. A választ a kártya másik oldalára írja fel. A csoportok kicserélik a kártyáikat.

Egyik tag felolvassa a kérdést, a többiek megbeszélnek, majd ellenőrzik a választ. Ha az nem egyezik, kibővítik, kijavítják a szöveget.

A kártya továbbküldhető, és visszajuttatható a kérdés kidolgozójához.

Másik variáció a **feladatcsere**. A csoportok/párok kicserélik feladataikat, nem kell egymásra várni. Majd ellenőrzik egymás munkáját, megbeszélnek a felmerülő kérdéseket.

A kérdéseket is ők fogalmazták. Majd rajzoltak egy kitöltetlen ábrát, amit a mellékelt kérdéssorral elküldtek egy társuknak.

A meghatározásokhoz térképet, szótárt és netet használhattak.

Kis segítséggel sikerültek a megfejtések.

A vidám, alkotó légkört mindenki nagyon élvezte

A diákok rejtvényt készítettek.

Az ellenőrzés módszerei

Diákkvartett

Négy lépésből álló ellenőrző módszer. A csoport minden tagja kap egy számot.

1. A tanár feltesz egy kérdést vagy ad egy utasítást.
2. A csoporttagok megbeszélik/kidolgozzák a választ. A bevéséshez használhatnak Villámkártya, Gondolkozz–beszélj meg párban–kupactanács vagy más módszert. Minden csoporttagnak el kell sajátítania az ismereteket.
3. A diákok egymást ellenőrzik, hogy mindenki tudja-e a helyes választ.
4. A tanár véletlenszerűen választ egy számot (ha kell csoportot is). Akinek a számát kihúzza, az lesz a válaszadó.

Egyidejű diákkvartett

A diákkvartett egyik változata. Több csoport esetén alkalmazzuk. A csoportok azonos jelű/számú tagjai egyszerre adhatják meg a választ a táblánál vagy egyéb módon pl. kézzel. A következő feladatnál más jelű tanulók válaszolnak.

Ellenőrzés párban

A csoportok párokra oszlanak. A párok egy feladatlapon dolgoznak. Az egyik diák kidolgozza az első feladatot, a másik figyel, és ha szükséges, segít. Ha a megoldásban nem értenek egyet, megkérdéznek egy másik párt vagy a tanárt.

A következő feladatnál a párok szerepet cserélnek.

A kitöltött munkalapot összehasonlítják a csoport másik párjával, ha a válaszok nem azonosak, közösen keresik meg a megoldást.

A szociális képességek fejlődését szolgáló módszerek

Véleménykorongok

A kommunikáció megindítását és a véleményformálást segítő módszer.

Kis korongokat készítünk, amin hívómondatok vannak.

A korongok feliratait közösen állapítjuk meg, pl.: elutasítom ezt a gondolatot, elfogadom, de kiegészítem, csak részben értek egyet, kiegészítem, ugyanígy gondolom stb.

Döntsenek arról is, hogy melyiket milyen számban készítik el.

Az elkészült korongokat mindenki a saját borítékjába rakja, és a csoportmegbeszéléseken használhatja fel. A meglévő korongokkal kell gazdálkodni.

Beszélőkorongok

Mindenki ugyanannyi korongot kap.

A hozzászólásnál le kell tenni egyet középre. Addig senki sem kap újra szót, amíg a csoport minden tagjának a korongja az asztal közepére nem került.

Akinek a korongja elfogyott, nem szólhat többé hozzá.

Csoportmegbeszélés

A csoporttagok kötetlen megbeszélése, amelyben megosztják egymással gondolataikat.

Kooperatív vita

Egy vitás kérdésbe négy állásfoglalás közül lehet választani.

Mindenki kialakítja saját véleményét és helyet foglal a négy állásfoglalást jelentő négy asztalsarok egyikén. Meghatározott számú korongot kapnak. Felkészülnek a vitára, érveket gyűjtenek. Minden érv elmondásakor egy korongot kell a asztalra tenni. Mikor a korongok elfogynak, vége a vitának. Az érvek erőssége dönti el, mely állásfoglalás állta meg a helyét.

Véleményvonal módszer

Célja, hogy a tanulók megértsék és felmérjék a vélemények árnyaltságát. Húzzunk egy vonalat, amelyiknek egyik vége az elfogadást, a másik vége az elutasítást jelöli. Ezen a vonalon mindenki elhelyezheti a korongját az álláspontjának megfelelően. Leginkább az értékítéletet tartalmazó kijelentéseket lehet ilyen módon véleményezni. A véleményvonal vizuálisan jeleníti meg az egyes véleményeket.

A kijelentés így hangozott:
Ha nagyon éhes vagyok, nyugodtan megehetek egy kiflit a közértben, még ki sem kell fizetnem.

(Az állítást az egyik gyerek teljes mértékben elutasította, míg a másik félig-meddig elfogadhatónak tartotta) (13 évesek)

Költs el egy húszast!

Mindenki kap 20 forint értékben játékpénzt pl. 2 db 5 forintost, 1 db 10 forintost. Javaslatokat, lehetőségeket kell megjeleníteni látható helyen. A diákok tetszőlegesen támogatják a javaslatokat forintjaikkal. A végén összeszámoljuk a javaslatokat, szavazatokat, felállítjuk a sorrendet.

Vakhernyó

A csoporttagok egymás mögött felsorakoznak (csoportonként külön). Az elől álló kivételével mindenki csukott szemmel áll. Az első – akinek nyitva van a szeme – szabadon vezeti a csoportját a teremben. Egy idő után cserélnek, hogy mindenki megtapasztalhassa mindkét szerepet.

Veszélyek a módszer használata során

- a tananyag feldolgozásának rovására mehet az „életre nevelés”
- a diákok hátráltathatják egymást, a jó képességű tanulók nem haladhatnak saját tempójukban
- a diákok rossz választ mondanak egymásnak
- nem a feladattal foglalkoznak
- a tanár nem ura a helyzetnek (zaj, hangzavar, szervezési nehézségek)

A kooperatív tanulás pozitív hatásai

- A kooperatív tanulás esélyt biztosít a lassabban haladóknak, a munkában való részvételre.
- Háttérbe helyezi a versengést, egymás legyőzését és kiszorítását.
- Pozitív hatással van a tanulók kognitív képességeinek fejlődésére.
- Alkalmas az iskolai kudarcok (lemaradás, bukás, szorongás, kompenzáló viselkedés) nagymértékű csökkentésére.

- A kooperatív tanulás fontos a későbbi munkára való felkészítésben. Olyan képességeket fejleszt, mint a figyelem, empátia, felelősségvállalás, önzetlen segítség, tolerancia, kommunikáció, szervezőkészség, szociális képességek.
- A módszerek alkalmazhatók a tanítási órákon és a tanórán kívüli tevékenységekben is.
- A kooperatív tanulás erősen motiváló hatású, örömmel végzett aktív tanulást eredményez.
- Az interaktív módszerek önállóságra, egyéni felelősségre nevelnek, így a diákok megtanulják önmagukat ellenőrizni.

Változás a tanári szerepkörben

A kooperatív tanulás feltétele a nyitott, elfogadó, toleráns pedagógiai attitűd.

A tanár szerepe rendkívül összetett egy ilyen órán.

A kooperatív módszerek alkalmazása nagyon sok felkészülést, előkészítést, odafigyelést és kreativitást igényel.

A frontális oktatással szemben a tanár nem főszereplője, hanem szervezője és irányítója az óráknak. Hagyja, hogy a csoportok/párok önállóan oldják meg a problémákat.

A tanár a tanítási órákon a háttérben marad, de mindig ott van, ha segítségre van szükség.

Fontos, hogy a diákok partnerként tekintsenek rá.

A nagyobb számonkérések mellett az órákon folyamatosan jelen van az ellenőrzés. (Ez lehet úgynevezett szakértői mozaikkal is.)

Gazdagítás, nem kidobás

A kooperatív módszer használata soha nem lehet kizárólagos. A diákoknak természetesen meg kell tanulniuk csendben ülni és egyénileg dolgozni, képesnek kell lenniük arra, hogy elmondják a saját válaszukat anélkül, hogy valamelyik társukkal kommunikálnának.

De azt is meg kell tanulniuk, hogyan dolgozzanak együtt másokkal.

Tehát egészséges egyensúly szükséges a hagyományos és az interaktív tanulásszervezés között. A kooperatív tanulási formák alkalmazásának a célja nem a hagyományos módszerek felváltása, *hanem azok kiegészítése.*

*Felvetni egy jó problémát, kérdezni egy jó kérdést –
már a munka felét jelenti.*

Szentgyörgyi Albert

A módszerbank nem teljes. A felsoroltakon kívül még rengeteg módszer, variációs lehetőség létezik. A módszerek használatát mindig a gyerekek képességeihez, a tananyaghoz, körülményekhez stb. kell igazítani.

Összeállította: Juhászné Gáspár Dorottya
gyógypedagógus

Forrás: Spencer Kagan: Kooperatív tanulás

Tanári kézikönyv

Óhidy Andrea: Az eredményes tanítási óra jellemzői

Az együttműködésen alapuló tanulás - programcsomag